

Krejčová, Elena

Doprava, cestování

In: Krejčová, Elena. *Česko-bulharský a bulharsko-český tematický slovník : s úkoly na procvičování slovní zásoby : lexikální minimum ke státní závěrečné zkoušce*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, pp. 81-89

ISBN 978-80-210-6742-4; ISBN 978-80-210-6745-5 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/130467>

Access Date: 27. 03. 2025

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

12. Doprava, cestování Транспорт, пътуване

12.1. Obecné pojmy Общи понятия

cesta *ж.* пътуване, пътешествие: ~ **kolem světa** околосвѣтско пътешествие

cestování *ср.* пътуване

cestovat, -uji *несв.* пътувам: ~ **autobusem** пътувам с автобус

cestovatel *м.* пътешественик

cestovné *ср.* пътни разходи

cestovní *прил.* свързан с пътуване, пътен, пътнически: ~ **pas** международен паспорт

cestující *прил.* пътник, пътуващ

čekárna *ж.* чакалня

doklady *мн. м.* документи

doprava *ж.* транспорт: **hromadná** ~ обществен транспорт; **městská/meziměstská** ~ градски/междуградски транспорт; **silniční** ~ автомобилен транспорт

dopravce *м.* превозвач: **soukromý** ~ частен превозвач; **státní** ~ държавен превозвач

dopravní *прил.* транспортен, пътен: ~ **značka** пътен знак; ~ **infrastruktura** пътна инфраструктура; ~ **policista** пътен полицай; ~ **zácpa** задръстване

hmota *ж.* материя, вещество: **pohonná** ~ гориво

chodec *м.* пешеходец: **přechod pro ~ce** пешеходна пътека

jízda *ж.* движение: **ve směru ~у** по посока на движението

jízdenka *ж.* билет: ~ **s místenkou** билет със запазено място; **jednosměrná/zpáteční** ~ еднопосочен, двупосочен билет

letenka *ж.* самолетен билет

místenka *ж.* запазено място

motor *м.* двигател

mýtné *ср.* пътна такса

nádraží *ср.* гара: **vlakové** ~ железопътна гара; **autobusové** ~ автогара

odjíždět, -ím *несв.* заминавам

palivo *ср.* гориво

pojištění *ср.* застраховка: **zdravotní** ~ медицинска застраховка; **cestovní** ~ пътническа, туристическа застраховка

přepážka *ж.* гише

přeprava *ж.* превоз, транспорт: **dálková** ~ междуселищен транспорт; **mezinárodní** ~ международен превоз

přechod (pro chodce) *м.* пешеходна пътека, зебра

rychlost *ж.* скорост; **překročení povolené ~i** превишена скорост

řídit, -ím *несв.* управлявам, карам, шофирам: ~ **auto** карам кола

řízení *ср.* управление: **ruční** ~ ръчно управление

stopovat, -ji *несв.* пътувам на автостоп

tankovat, -uji *несв.* зареждам с гориво

vozidlo *ср.* превозно средство: **motorové** ~ моторно превозно средство (МПС), **osobní** ~ лично моторно превозно средство, личен автомобил

vrátit se, -tím se *св.* върна се

vůz *м.* превозно средство, автомобил: **stěhovací** ~ товарна кола за пренасяне на мебели; **tažný** ~ автомобил-влекач

zastávka *ж.* спирка: **konečná** ~ крайна, последна спирка

zpoždění *ср.* закъснение

12.2. Cesta ПЪТ

cesta *ж.* път

dálnice *ж.* (авто)магистрала

dálniční *прил.* магистрален: ~ **známka** винетка

dráha *ж.* 1. път, пътно платно, писта, трасе: **přistávací** ~ писта за кацане 2. железница; железопътна линия: **České ~y (ČD)** Чешки държавни железници 3. път, траектория, орбита

chodník *м.* тротоár

křižovatka *ж.* кръсто́вище

promenáda *ж.* 1. (ма́сова гру́пова) разхо́дка 2. (постоя́нно) място за (ма́сова гру́пова) разхо́дка

semafor *м.* светофа́р

silnice *ж.* шосé, пъ́т

stezka *ж.* 1. пъте́ка, пъте́чка 2. (туристи́чески) маршрут

třída *ж.* булева́рд, гла́вна у́лица

ulice *ж.* у́лица: **slepá** ~ задъ́нена у́лица

zátáčka *ж.* заво́й

zatrubit,-ím *св.* заби́пкам

12.3. Silniční doprava Пъ́тен транспо́рт

auto *ср.* ле́ка кола́, автомоби́л: **nákladní** ~ това́рен автомоби́л; **terénní** ~ високопроходим автомоби́л; ~ **s automatickou převodovkou** кола́ с автомати́чна ско́ростна кутия́

autodíly *м. мн.* авточа́сти

automobil *м.* автомоби́л

automobilka *ж.* автомобилостроително предприятие, заво́д

autonehoda *ж.* автомоби́лна катастро́фа

brzda *ж.* спира́чка: **ruční** ~ ръ́чна спира́чка

brzdit,-ím спи́рам, у́дрям спира́чка

cestovat,-uji *несв.* пъту́вам, пътешéствам

cestující *м./ж.* пъ́тник/пъ́тничка

cisterna *ж.* цистерна́

deska *ж.* дъска́: **palubní /přístrojová** ~ армату́рно табло́

dodávka *ж.* пика́п

garáž *ж.* гара́ж

jízda ж. 1. пътуване (с превозно средство): **terénní** ~ мотокрóc 2. яздене ~ **na koni** яздене на кон 3. каране: ~ **na bruslích, na lyžích, na kole** каране на кѣнки, на ски, на колело

kamion ж. камион

kapota ж. капак

karoserie ж. каросерия

klakson м. клаксон

kolo ср. колело, гума: **náhradní** ~ резервна гума; **vyměnit** ~ сменя гума

kufr м. багажник

limuzína ж. лимузина

nádrž ж. резервоар: **benzinová** ~ бензинов резервоар, **olejová** ~ маслен резервоар; **plná** ~ пълен резервоар

nárazník м. брони на кола

nehoda ж. катастрофа: **dopravní** ~ катастрофа, пътнотранспортно произшествие

obchvat м. околорѣстен път

objíždka ж. обиколка

objezd м. заобикаляне, обходен път: **kruhový** ~ кръгово движение

odpočívadlo ср. място на пътя за почивка и зареждане на гориво

omezení ж. ограничѣние: ~ **rychlosti** ограничѣние на скоростта

opěrka ж. облегалка: ~ **hlavy** облегалка за главата

páka ж. лост: **řadicí** ~ управляващ лост

parkoviště ср. паркинг

pás м. колан: **bezpečnostní** ~ обезопасителен/предпазен колан

pedál м. педал: **brzdový** ~ педал за спирачката; **plynový** ~ педал за газта

pneumatika ж. автомобилна гума

pokuta ж. глоба

pokutovat, -uji несов. глобявам

pruh м. лента: **jízdní** ~ пътна лента

provoz м. движение: **pravidla silničního ~u** правилник за движението по пътищата

průkaz *м.* документ за самоличност, книжка, удостоверение: **řidičský** ~ шофьорска книжка; **technický** ~ талон на автомобила

převodovka *ж.* скоростна кутия, предавка

přívěs *м.* 1. ремарке; каравана; прикачвач: **výklopný** ~ самосвално ремарке 2. кош на мотоциклét

řidič *м.* водач, шофьор: ~ **tramvaje** ватман

sedadlo *ср.* седалка: **přední/zadní** ~ предна/задна седалка

směs *ж.* смес: **nemrzoucí** ~ антифриз

spojka *ж.* съединител

stěrač *м.* чистачка

světlo *м.* фар

svodidlo *ср.* мантинела

volant *м.* волан

výfuk *м.* ауспук

zatăčít, -ím *несв.* завивам

zrcadlo *ср.* огледало: **zpětné** ~ огледало за задно/обратно виждане

12.4. Hromadná doprava Обществен транспорт

autobus *м.* автобус, рейс: **městský** ~ градски автобус; **meziměstský** ~ междуградски автобус; **nastoupit do ~u** кача се на автобус; **jet ~em** пътувам с автобус; **vystoupit z ~u** слизам от автобус

autobusový *прил.* автобусен: ~**é nádraží** автогара

MHD (Městská hromadná doprava) обществен/градски транспорт

nástupiště *ср.* сектор

nastoupit, -ím *св.* качвам се (на превозно средство)

odjezd *м.* тръгване

přestoupit, -uji *св.* прекачвам се (от едно превозно средство на друго)

přestupování *ср.* прекачване

řád *м.* ред, разписание; **jízdní** ~ разписание; **dle jízdního ~u** по разписание

tramvaj *ж.* трамвай

trolejbus *м.* тролейбус

zastávka *ж.* спйрка: ~ **na znamení** спйрка по желание

vystoupit, -ím *св.* сляза от превозно средство

12.5. Letecká doprava Въздушен транспорт

aerolinie *ж.* авиокомпания

helikoptéra *ж.* хеликоптер, въртолет

kluzák *м.* безмоторен самолет, планер

let *м.* полет: **charterový** ~ чартърен полет; **mezinárodní** ~ международен полет; **přímý** ~ директен полет; **vnitrostátní** ~ вътрешен полет

letadlo *м.* самолет: **bezmotorové** ~ безмоторен самолет; **tryskové** ~ реактивен самолет; **civilní** ~ цивилен, граждански самолет; **unést** ~ отвлека самолет

letecký *прил.* самолетен, въздушен

letět, -ím *несв.* летя

letišťe *ср.* летище

letištní *прил.* свързан с летище: ~ **poplatky** летищни такси

letový *прил.* свързан с полет: ~ **řád** разписание на полетите

letuška *ж.* стюардеса

odlet *м.* излитане, отлитане

odletový *прил.* свързан с отлитане: ~ **á hala** транзитна зала за излитащи пътници

přilet *м.* кацане, пристигане

přiletový *прил.* свързан, отнасящ се до пристигане, кацане: ~ **á hala** зала за пристигащи пътници

přistání *ср.* кацане

přistávat, -ám *несв.* кацам

steward/ka *м./ж.* стюард/еса

třída *ж.* класа: **první** ~ бизнескласа

vrtulník *м.* въртолёт, хеликоптер: **dopravní** ~ транспортен хеликоптер; **sanitní** ~ санитарен хеликоптер

12.6. Železniční doprava Железопътен транспорт

expres *м.* експрес

kolej *м.* коловоз, релси

kolejnice *ж.* релса

kupé *ср.* купе

nádraží *ср.* гара: **vlakové** ~ жп гара

nástupiště *ср.* перон

průvodčí *м./ж.* кондуктор/ка

rychlík *м.* бърз влак, експрес

úschovna *ж.* гардероб: ~ **zavazadel** гардероб за багаж

vagon *м.* вагон: ~ **pro cestující** пътнически вагон, **lůžkový** ~ спален вагон, **kuřácký** ~ вагон за пушачи; **nekuřácký** ~ вагон за непушачи

vlak *м.* влак: **osobní** ~ пътнически влак; **místenkový** ~ влак със запазени места; **nákladní** ~ товарен влак; **noční** ~ нощен влак

výpravčí *м./ж.* влаков диспечер

železniční *прил.* железопътен (съкр. ж.п.): ~ **trať** железопътна линия; ~ **uzel** железопътен възел; ~ **doprava** железопътен транспорт; ~ **přejezd** железопътен прелез; ~ **infrastruktura** железопътна инфраструктура

12.7. Vodní doprava

Корабоплаване, воден транспорт

člun *м.* лодка: **motorový** ~ катер, моторна лодка; **záchranný** ~ спасителна лодка; **rybářský** ~ рибарска лодка

fregata *ж.* фрегата

jachta *ж.* яхта: **sportovní, plachetní** ~ спортна яхта, платноходка

kajuta *ж.* каюта

kánoe *ж. и ср.* кану́

kapitán *м.* капитан

kocábka *ж.* лѣк, неустойчив плавателен съд, лодчица

kotva *ж.* кóтва: **spustit ~u** спусна кóтва; **zvednout ~u** вдигна кóтва

lod' *ж.* кóраб, парахóд: **námořní** ~мóрски кóраб; **říční** ~ рѣчен кóраб; **nákladní**
~ товáрен кóраб; **rybářská** ~ рибáрски кóраб

molo *ср.* кей

mořeplavec *м.* мореплавател

námořník *м.* моряк, матрóс

odplout, -pluji *св.* отплúвам

parník *м.* парахóд

plachetnice *ж.* платнохóдка

plavba *ж.* 1. плаване с парахóд; ~ **po moři** пътуване по морé, мореплаване;
vyhlídková ~ панорáмна разхóдка с кóрабче 2. корабоплаване: **námořní** ~ мóрско
корабоплаване

plavební *прил.* плавателен, парахóден, навигациóнен: ~ **komora** шлюз

plavidlo *ср.* плавателен съд

ponorka *ж.* подвóдница

přístav *м.* порт, пристáнище

trajekt *м.* фѣрибот

vor *м.* сал

vuplout, -uji *св.* отплúвам, потѣгля

12.8. Jiné druhy dopravních prostředků

Дрúги видове превóзни срдства

džíp *м.* джип

kolo *ср.* велосипѣд, колелó

koloběžka *ж.* тротинѣтка

metro *ср.* метр^о: **zastávka/stanice** ~а сп^ирка, ст^анция на метр^ото

moped *м.* мотоп^ед

motocykl *м.* мотоцикл^ет

motorka *ж.* мотоцикл^ет, мото^р

skútr *м.* м^алък мотоцикл^ет с н^иски колел^а

taxi *ср.* такс^и: **zavolat si** ~ изв^икам такс^и; **objednat si** ~ пор^ъчам такс^и